

Čistá knihovna lid. lab. Brno

11720

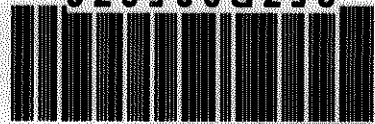
ANTICKÁ
PRÓZA

O VĚRNÉ
LÁSCE

O VÁLCE
TROJSKÉ

ŽIVOT
ALEXANDRA

D
JS,
LU

87-LASK1-1

C4

ANTICKÁ PRÓZA

LÁSKA
A VÁLKA

01-110-71

CENA VÁZ. 24,50 Kčs

13/22

ODEON

Přeložili

Jaroslav Šonka (*O věrné lásce Leukippy a Kleitofóna.*)
Eva Kamínková (*Historie o vděce trojské*)
Nataša op de Hipt (*Život Alexandra Velikého*)
a Štěpánka Brožová (*Příhody Apollonia, krále Tyru.*)

ACHILLEUS TATIOΣ
O VĚRNÉ LÁSCE
LEUKIPPY A KLEITOFÓNA

11720

ÚSTŘEDNÍ KNIZOVNA
FILIOSOFICKÉ FAKULTY
UNIVERSITY J. E. PURKYNĚ
BRNO

1074-72

© Odeon Praha 1971

240

KNIHA PRVNÍ

NA POBŘEŽÍ SVRSKÉHO MOŘE leží město Sidón. Je to mateřské město měst foinických a z jeho lidu pocházejí Thébané. V sidónské zátoce jsou dva velké přístavy, v nichž je moře klidné. Tam, kde se záliv po pravé straně zakusuje do pevné země, je prokopán nový vjezd, jímž voda protéká, takže je tu vlastně uvnitř přístavu další přístav, kde mohou nákladní lodi v závětrí přezimovat a odkud mohou v létě vyjíždět na volné moře. Dorazil jsem tam za velké bouře a věnoval jsem foinické bohyni děkovnou obět; Sidónští jí říkají Astarté.

Jak se tak procházím po městě a prohlížím si vystavené obětní dary, tu vidím obraz, jehož děj se odehrává zčásti na pevné zemi a zčásti na moři. Je to znázornění Európy; moře totiž patří Foiničanům a pevnina městu Sidónu. Na pevné zemi je lucína se sborem děvčat, po moři pluje býk, na jehož hřbetě sedí krásná dívka a býk ji převáží na Krétu. Na louce se to pestří množstvím květů a mezi květinami stojí řada stromů a keřů. Stromy jsou blízko u sebe a mají husté listoví, větve i listy se navzájem proplétají a tvoří nad květinami přístřeší. I stín umělec namaloval pod listím a tu i tam proniká dolů na louku trochu slunečního svitu, jak malíř místy hustou kšticí listů porozhrnul. Celou louku obehnal ohradou, louka leží uvnitř za ohradou korun stromů. Záhony květin rostou v řadách pod listovím větví, jsou to narcisy, růže a myrty. Prostředkem louky protéká na obraze potůček, který vyvěrá ze země a zavlažuje květiny i keře. Nějaký zahradník tam vykopal v potu tváří motykou stružku, aby měl proud odtok.

Na konci louky u výběžků země do moře postavil umělec dívky. Jejich postoj vyjadřuje lásku i strach; na čelech mají věnce a vlasy rozpuštěny na ramena; nohy mají celé obnažené od sandálů dole až po chitón nahoře; podkasání totiž pozdvíhlo chitón až po kolena. Tváře mají

bledé a na rtech strnulý úsměv. Vyhlížejí na moře s ústy trochu pootvřenými, jako by i strachy chtěly křičet; ruce vztahují za býkem. Přiběhly tam, když byl příliv, takže vlny je zasahují trochu nad chodidla. Vypadá to, jako by chtěly běžet za býkem, ale jako by se zároveň bály k moři přiblížit. Moře hraje dvojitou barvou; u pobřeží je červenavé a dále od břehu modré. Je znázorněna pěna, kameny i vlny; balvanů jsou na kraji u břehu, voda se okolo nich pění, vlny se zvedají a třští.

Býk je namalován v moři, jak míří mezi vlny. Vlnobítí se zvedá jako pohoří a býk se na ně vzpíná a bije nohama. Uprostřed na býkově hřbetě sedí dívka. Nesedí obkročmo, nýbrž z boku, obě nohy na pravé straně, levou rukou se drží rohu jako vozka otěží. I býk se točí spíše na tu stranu, jako by ho ruka řídila. Od prsou až po lůno má dívka na sobě chitón, ostatek těla je příkryt pláštěm. Chitón je modrý a plášť je rudý; pod pláštěm se rýsuje tělo, hluboký důlek pupku, pevné břicho, měkké slabiny a pod nimi stehna, na hrudi se jemně klenou prsy. Pás, kterým je chitón sepiat, prsy zdůrazňuje, takže se chitón stává zobrazením těla. Ruce má dívka rozeptaty, jednou se drží býkova rohu, druhou napřahuje dozadu; z obou jí vlaje nad hlavou závoj napjatý do půlkruhu nad jejími zády; i záhyby pláště se na všech stranách napínají do oblouků; takovým způsobem znázornil malíř vtr. Dívka tak dodává býku podobu plující lodi, plášť slouží jako plachta. Okolo býka tančí delfini a laškují Eróti, člověk by řekl, že je na malbě vidět i jejich pohyby. Jeden Erós býka táhne, druhý, malý chlapeček, rozeplíná křídélka a ozbrojen toulcem rozdmýchává vášeň; obrácen skoro směrem k Diovi se potají usklíbá, jako by se mu vysmíval, že se kvůli němu v býka proměnil.

2 I jiné části malby se mi líbily, ale protože mě zajímají milostné historčky, díval jsem se s větším zájmem na Eróta, jak vede býka.

„Jaké to děcko,“ pravil jsem, „vládne na nebi, na zemi i na moři!“

Na tato moje slova odpověděl mladík, který tam také stál:

„To bych já mohl vědět nejlépe, když jsem pro lásku tolik trpěl.“

„Co se ti přihodilo, příteli,“ ozval jsem se, „vždyť se mi nezdá, že by z tvé tváře zářilo zasvěcení bohu lásky.“

„Probouzíš roj vzpomínek,“ odvětil, „můj příběh se podobá pohádce.“

„Při Diovi a při samotném Erótovi neváhej, nejdražší příteli,“ řekl jsem mu, „podobá-li se pohádkám, budu z něho mít tím větší radost.“

Při těchto slovech jsem mu podal ruku a vedl jsem ho do blízkého háje, kde rostlo mnoho košatých platanů a podél něhož tekla chladná, průzračná potůček, takový, jaký vzniká, když se rozpuští sníh. Usadil jsem ho na jakési nízké sedátko, přisedl k němu a řekl:

„Teď je ta pravá chvíle, abych si vyslechl tvůj příběh. Místo je tu celkem příjemné a hodí se pro líčení příběhů o lásce.“

3 Začal své vyprávění těmito slovy:

Jsem rodem z Foinikie, mým rodným městem je Tyros. Jmenuji se Kleitofón a mým otcem byl Hippías. Otec měl bratra jménem Sóstratos, nebyl to však bratr plinorodý; oba měli pouze stejného otce. Sóstratova matka byla z Byzantia, matka mého otce z Tyru. Sóstratos se stále zdržoval v Byzantiu, měl tam po matce velký majetek; můj otec bydlel v Tyru. Svou matku jsem nepoznal, zemřela mi, když jsem byl ještě nemluvně. Otec se musel znovu oženit a z druhé ženy se mu narodila moje sestra Kalligoné. Usmyslel si, že nás spojí ještě úžeji sňatkem.

Osud však je silnější nežli lidé a chystal pro mě jinou ženu. Božstvo často rádo lidem v noci naznačuje budoucnost; ne proto, aby se lidé vystříhali utrpení (proti osudu přece nic nezmohou), nýbrž proto, aby své strasti lehčeji snášeli. Náhlá a neočekávaná událost působí v duši zmatek a zabývá rozvahy. Jestliže však nešťastí předvídáme, jsme schopni postupně předem otupit ostří bolesti.

Když mi bylo devatenáct let a otec chystal na příští rok svatbu, začalo se drama osudu rozvíjet. Měl jsem sen, v němž jsem byl srostlý s dívkou odzdola až po pás. Nad

pasem jsme byli odděleni. Potom se mi zjevila žena strašná a veliká, divokého vzhledu, s krvavými očima a strašnými tvářemi, místo vlasů měla hady, v pravé ruce držela srp a v levé pochodeň. Zurivě se na mě vrhla, napřáhla srp, švihla jím směrem ke slabinám, jimiž jsme byli s dívkou spojeni, a dívku ode mne odsekla. Postrašen hrozným viděním jsem vyskočil, ale nikomu jsem nic netekl; očekával jsem však, že se mi stane něco zlého.

A stalo se v té době toto: Jak jsem řekl, měl otec bratra Sóstrata a od něho přišel z Byzantia posel s dopisem. V dopise stálo:

„Sóstratos vzkazuje svému bratru Hippiovi pozdravení. Na cestě k tobě je moje dcera Leukippé a manželka Panthia. Byzantští jsou totiž stínění válkou s Thráky. Uchraň mi mé nejdražší, dokud válka neskončí.“

4 Jak to otec přečetl, vyskočil a běžel k moři. Nedlouho potom se zase vrátil a za ním přicházelo množství sluhů a služek, které poslal Sóstratos jako doprovod svých žen. Šla mezi nimi žena mocné postavy a v bohatém oděvu, a jak jsem pohlédl za ni, objevila se po její levici dívka, která svým obličejem oslnila moje oči. Viděl jsem kdysi takto vyobrazenou bohyni Seléné na býku; pohled ohnivý a sladký, plavé vlasy plné kadetí, obočí černé jako noc, tváře bílé, ale bělost se uprostřed červenala a vypadala jako nach, jímž lydké ženy barví slonovou kost, ústa jak z růže květ, právě jako když se růžové poupě otevírá.

Jak jsem ji spatřil, byl jsem ztracen. Krása zraňuje huře nežli střely a vniká do duše očima, oko je pro milostné poranění nevhodnější cestou. Zmítaly se ve mně všechny možné pocity: chvály i úžasu, strachu, studu i drzosti. Chvátil jsem v duchu její nádhernou postavu, zasl jsem nad její krásou, srdce se mi třáslo strachem. Bez ostychu jsem se na ni díval a působilo mi potěšení, že jsem se stal jejím zajatcem. Nutil jsem se k tomu, abych od dívky oči odtrhl, ale oči nechtěly poslechnout. Stále se k ní obracely, protože jim krása jinak nedala, a nakonec zvíťazily.

5 Uvedli je k nám, otec jim vykázal část domu a dal při-

chystat hostinu. Když nastal čas hodování, zúčastnili jsme se pitky rozložení na lehátkách po dvou, tak to totiž otec uspořádal; on a já jsme leželi uprostřed, obě matky byly po levé straně a dívky napravo. Když jsem uslyšel o tomto uspořádání, málem jsem otce polbil, hned jak jsem přišel, že dívky umístil tak, abych na ni viděl. Co jsem jedl, to jsem přísámboh nevěděl. Připadal jsem si, jako bych jedl ve snách. Opřel jsem se o loket na podušku, naklonil jsem se a tvář v tvář jsem se na dívku díval, snaže se to před svou bohyní skrýt. To byla pro mě ta pravá hostina.

Když bylo po jídle, vstoupil chlapec s kitharou, byl to otcův služebník, a nejprve drnkal na struny jen tak holýma rukama. Lehce se jich dotýkal a jeho prsty jemně šeptaly tóny; potom již uhodil do strun paličkou a po krátké předešle ke zvukům strun připojil zpěv. Obsahem písně bylo, jak se Apollón hrával na Dafné, která před ním přehrala, jak ji pronásledoval a chtěl chytit, jak se dívka proměnila v keř a Apollón se tím keřem ověncil. Zpěv mi rozbouril krev ještě více, neboť milostná píseň podněcuje žádostivost. I když se člověk nutí k sebeovládání, přece jen ho příklad vábí k napodobení, a to tím spíše, když příklad přichází od bytosti mocnější. Ucta k dokonalejší bytosti mění ne-dokonalý ostych v odhodlanost.

Rekl jsem si: „Ejhle, i Apollón je zamilován, i on miluje dívku, nestydí se za svou lásku a dívku pronásleduje; a ty váháš, stydíš se a hloupě rozumuješ: což jsi silnější nežli bůh?“

6 Když nastal večer, odebraly se nejdříve ke spánku ženy a brzy nato i my. Ostatní usinali s příjemně naplněnými žaludky, kdežto já jsem se nejlépe poměl očima. Byl jsem pln dívčiny tváře a nasycen diváním a odcházel do němoty opilý láskou. Když jsem vešel do ložnice, kde jsem obvykle spával, nemohl jsem usnout. Všechny strasti i tělesné rány jsou v noci vždy horší a znovu se ožívají, když odpočíváme, a působí bolesti. Jakmile tělo odpočívá, tu má rána kdy bolest. A rány duševní bolí daleko více, když je tělo v klidu. Ve dne mají oči i uši stále co dělat a tak otupují ostří bolu, protože odvádějí pozornost: duše jinam a brání jí, aby se

zabývala jen utrpením. Když však se tělo oddalo klidu, je duše zůstavena sama sobě a bolem překypuje. Pozvedne se všechno, co až dosud bylo v klidu; přičiny smutku u lidí smutných, starosti u lidí, kteří jsou v tísní, strach u lidí, kteří jsou v nebezpečí, a zár u lidí zamilovaných.

Teprve k ránu se nade mnou spánek trochu slítoval a dal mi odpočinout. Ale ani tehdy mi dívka nesešla z myslí. Stále jsem snil jen o Leukippě. Rozmlouval jsem s ní a laškoval, spolu jsme hodovali a objímali jsme se; zažíval jsem více krásných okamžiků nežli ve dne, dokonce jsem ji líbal, a byly to opravdové polibky. Když mě služebník budil, vyhuboval jsem mu, že přichází nevhod, protože zapudil tak sladký sen. Jakmile jsem vstal, procházel jsem se pomalu po domě, aby mě dívka viděla. V rukou jsem držel knihu a skloněn k ní jsem četl. Kdykoli jsem byl u jejích dveří, pohlédl jsem potají stranou. Tak jsem chodil sem a tam, láska se mne zmocňovala stále pevněji a odcházel jsem s bolestí v srdci. Takto jsem se trápil tři dny.

7 Měl jsem bratrance Kleinia, byl to mladý sirotek, o dvě léta starší nežli já, který již lásky okusil. Byla to láska k chlapci. Tak byl do něho zamilován, že i koně koupil a hned mu ho daroval, když ho chlapec uviděl a vychvaloval. Posmíval jsem se mu neustále, že je blázen, když se zabývá láskou a je otrokem milostné rozkoše. Usmál se, potířal hlavou a pravil:

„I ty se jednou staneš otrokem.“

Brzy potom jsem k němu zašel, přátelsky ho pozdravil, přisedl k němu a řekl jsem mu:

„Byl jsem, Kleinio, potrestán za to, že jsem se ti vysmíval; i já jsem se stal otrokem.“

Vesele zatleskal, zasmál se, povstal a políbil mě na čelo, na němž bylo znát, že jsem pro lásku málo spal. „Jsi zamilován,“ pravil, „opravdu jsi zamilován, je ti to vidět na očích.“

Sotva to dořekl, příběh Chariklés (tak se jmenoval jeho chlapec) a pln nekľidu zvolal:

„Jsem pro tebe ztracen, Kleinio.“
Kleiniás zasténal, jako by ho z duše mladkovy plamen

zasáhl. „Usmrtíš mě,“ pravil, „když budeš mččet. Co tě zarmucuje? Proti komu je třeba bojovat?“

„Proti snátku,“ odvětil Chariklés, „otec mě chce oženit, a k tomu s ošklivou dřvkou, což je dvojnásobně neštěstí. Žena je zlo, i když je krásná; je-li však ještě k tomu ošklivá, je to bída dvojnásobná. Otec však hledí na bohatství a pospíchá, aby se snátek uskutečnil. Já nešťastník se mám oženit s jejími penězi! Takhle mě snátkem prodávají!“

8 Když to Kleiniás uslyšel, zbledl. Znovu chlapce vybízel, aby snátek odložil, a proklínal ženské pokolení.

„Otec už tě chce oženit,“ pravil. „Čím ses provinil, že máš být spoután? Což jsi neslyšel, že Zeus řekl:

*„Za oheň trýzeň jim dám a všechny bude je těšit,
dosyta budou jí mít; ač těžká, vždy vděčné jí přijmou.“*

Takové je potěšení s ženami, podobá se povaze Sirén; i ty vraždíš rozkošnou písní. Musíš se bránit tomu velikému zlu už od samého začátku příprav na svatbu, od bzučení píšťal, bouchání dveří a chození s pochodněmi. Což nefekne každý, kdo spatří tolik zmatku: „Nešťastný je ten, kdo se chce oženit, myslím, že ho posílají do boje? Kdyby ses nevyznal v básnictví, mohl bys nevědět, co ženy způsobily; ty však můžeš i jiným lidem povědět, jakými příběhy ženy naplnily jeviště. Můžeš vyprávět o náhrdelníku Erifylinu, o stole Filomélíně, o pomluvě Stheneboině, o krádeži Aeropině a o vraždě, kterou spáchala Prokné. Což nezpůsobil Agamemnón svou touhou po kráse Chryseovny Řekům pohromu? Což si Achilleus nezpůsobil sám zármutek touhou po kráse Briseovny? Kandalés dostane krásnou ženu, ale žena ho zavraždí. Helena byla celá zřhává, aby se vdala, a způsobila tím v Tróji jiný požár. A kolik ženichů zahubilo, že se ucházeli o snátek s moudrou Pénélopu? Hippolyta zabila Faidra, protože ho milovala, Klytáimnéstra zase zabila Agamemnona, protože ho nemilovala! Čeho se všeho ženy nedopouštějí! Vraždí, i když milují, vraždí, i když nemilují. Krásný Agamemnón musel být zavražděn, ačkoli se jeho krása nebes dotýkala,

hlavou i zrakem podoben Diorvi dšticímu blesky,

a takovou hlavu, ó Die, usekla žena. Takové věci se vypravují o krásných ženách, a to je ještě menší pohroma. Krása totiž poskytuje jakousi útěchu v útrapách a je štěstím v neštěstí. Nemí-li ta dívka ani hezká, jak pravíš, pak je to dvojnásobná pohroma. Kdo to má vydržet! A k tomu tak hezký mládenec! Při bozích, Charikle, nedej se ztročit a neztrácej květ svého mládí dřív, než přijde čas, neboť mimo jiné i to je stinná stránka manželství, připravuje totiž člověka o sílu. Jen mi, prosím tě, Charikle, neuvadni a nedávej krásnou růži utrhnout ošklivému sedlákovi.“

„Bude to má starost a starost bohů,“ odpověděl Chariklés, „vždyť je do svatby ještě několik dní. I za jedinou noc se může leccos stát. V klidu uvážíme, co dělat. Nechme toho teď, jdu jezdit na koni. Od chvíle, kdy jsi mi krásného koně věnoval, ještě jsem se na tvém daru pořádně neprojel. Tělesné cvičení mi ulehčí duševní útrapy.“ Odešel, jak řekl, protože se chtěl poprvé a naposledy projet na koni.

9. Vyložil jsem Kleiniovi svůj případ, jak se věc přihodila, jak jsem trpěl, jak jsem ji spatřil, o jejím příchodu, o hostině a o dívčí kráse.

„Nevydržím to, Kleinio,“ pravil jsem nakonec, neboť jsem příliš trpěl, „Eros mě zachvátil celého, plaší spánek z mých očí a všude se mi zjevuje Leukippé. Nikoho na světě nepostihlo takové neštěstí, je se mnou všude, kudy chodím.“

„Nemluv hlouposti,“ odvětil Kleinias, vždyť máš v lásce štěstí, nemusíš chodit k cizím dveřím ani brát na pomoc poslička. Osud ti dal milovanou bytost a přivedl ti ji až do domu. Vždyť jinému milenci musí stačit jen pohled, když dívku domá hlídají. Pro mnohé milence je největší blaho, jestliže dosáhnou svého štěstí aspoň pohledem; šťastnějším z nich se podaří promluvit třeba jen slovíčko. Ty však jsi máš stále na očích, slyšíš její slova, hoduješ s ní a poplýváš. Takové máš štěstí, a ještě si stěžuješ. Jsi nevděčný k darům lásky. Což nevíš, že v pohledu na milovanou dívku je více rozkoše nežli v lásce samotné? Když se oči odražíjí

v sobě navzájem, zobrazuje se v nich tělesná podoba jako v zrcadle. Proud krásy, který se očima vlivá do duše, přináší vzájemné spojení i na dálku. A je v tom vsutku něco z tělesného spojení, je to, jako byste se objímali. Prorokuji ti, že tvá láska dojde brzy naplnění. Nejlepší prostředek, jak milenkou získat, je být stále v její společnosti. Pohled je prostředníkem lásky a neustálá společnost sportlehlivě vede k náklonnosti. Dají-li se stálým stykem ztročit divoká zvířata, tím spíše se dá takovým způsobem obměkčit žena. Pro dívku je cosi lákavého v tom, je-li milencem s ní stejného stáří. Přírodní pud mladistvé síly a vědomí, že je sama milována, probouzí u dívky často lásku navzájem. Každá dívka chce být krásná, má radost, že ji někdo miluje, a je vděčná, že jí to svou láskou dosvědčuje. Kdyby se do ní nikdo nezamiloval, ani by nevěřila, že krásná je. Radím ti jen jedno: postarej se, aby věděla, že ji miluješ, a co nevidět ti to oplátí.“

„Jakým způsobem,“ ptal jsem se ho, „by se mohla takhle předpověď splnit? Porad mi, máš přece větší zkušenosti než já a lépe se vyznáš v tajích boha lásky. Co mám říci? Co mám udělat? Jak mám svou milou získat? Vždyť já se v těch způsobech nevyznám.“

10. „Vtěchle věcech nehledej poučení u nikoho,“ odvětil Kleinias, „i bůh lásky je samoukem. Právě tak, jako nikdo neučí novorozeňata, jak se mají žít, a ona sama na to přijdou a vědí, že v prsech je pro ně prostřeno, stejně se i poprvé zamilovaný mládenec nepotřebuje učit, jak má plodit potomstvo. I kdybys měl strach a hrozilo ti, že zmeškáš příležitost, přijdeš na to, jak milovat, a nezmylíš se, i když to bude poprvé. Bůh lásky sám tě na to přivede. Poslyš však a dej pozor, pokud jde o věci obecně známé, které nezávisí na okamžité situaci. Neříkej dříve nic o rozkoších milování, ale měj se k dílu potichu. Chlapec i děvče jsou si ve studu rovni; i když je jímají milostné touhy, nechťejí slyšet nic o tom, co se s nimi děje, protože považují slova za necudná. Ženy zkušené si libují i ve slovech, dívka však klidně snáší milostné hříčky milenců, a potom pojednou naznačí pokynem, že svoluje. Budeš-li ji žádat

o souhlas k činu, urazíš slovy její sluch, začervená se, tvoje řeči se jí znelíbí a bude myslet, že jí tupíš. I kdyby ti chtěla vyhovět, bude se stydět. Domnívá se totiž, že v tu chvíli již došlo k činu, zatímco vlastně o něm jen poslouchá slova rozkoše. Použiješ-li však jiného způsobu a dosáhneš-li její povolnosti, chutě pokračuj, ale mlč co nejvíce jako při mysteriích; jemně se k ní přiblíž a dej jí políbek. Milencův políbek znamená tiché požádání pro milenkou, která chce lásku poskytnout, a prosbu pro milenkou, která nechce. I když třeba souhlasí, že se ti oddají, ba často i když samy s chutí pokračují k věci, přece chtějí, aby se zdálo, že byly znásilněny, aby zdáním nezbytnosti potlačily ostych z toho, že se rády poddaly. Nedej se zmást, uvidíš-li, že se zdráhá, dávej však pozor, jak se zdráhá. V takové chvíli je třeba moudře postupovat. Trvá-li na svém, nepoužívej násilí, není ještě svolná; jestliže její zdráhání slabne, přej jí její pokrytectví, abys hru nepokazil.“

11 „Velice jsi mi dodal ducha, Kleinio,“ pravil jsem, „a já jsem přesvědčen, že budu mít úspěch. Stejně však mám strach, aby se mi štěstí nestalo pramenem větších útrap a nespálilo mě ještě větším žárem lásky. Co si počnu, zvětší-li se mé utrpení? Oženit se s ní sotva budu moci, neboť jsem zasnouben s jinou dívkou. Otec na mě naléhá, aby ke sňatku došlo. Jeho požadavek je spravedlivý, abych se totiž neoženil s cizinkou ani s dívkou ošklivou, ani mě neprodává za žok peněz jako otec Chariklův; dává mi svou vlastní dceru, a krásnou, bohové, dokud jsem nespátral Leukippu. Teď však jsem k její kráse slepý a mám oči jen pro Leukippu. Jsem mezi dvěma ohni, láska zápasí s otcem; na jedné straně úcta k otci, na druhé žár lásky. Jak mám mezi nimi spravedlivě rozhodnout? Osud se potýká s přirozeností. Chtěl bych, otče, učinit rozhodnutí ve tvůj prospěch, ale staví se tomu na odpor protivník příliš houževnatý, protivník, který soudce mučí, má připraveny střely a hájí svou věc plamenem. Neposlechnu-li ho, otče, shořím v tom ohni sám.“

12 Takové úvahy jsme rozprávěli o těch věcech a o bohu lásky. Pojednou však příběhl jakýsi otrok z čeledi Chariklo-

vy a na tváři mu bylo vidět, že nese zlou novinu, takže i Kleiniás náhle zvolal, když ho spatřil:

„Chariklovi se přihodilo něco zlého.“

Jště nežli to dořekl, vyrazil ze sebe služebník:

„Chariklés je mrtev.“

Kleiniás na tu zprávu oněměl a ztuhl, jako by jeho rozum zachvátil závan vichřice. Služebník pokračoval:

„Vsedl na tvého koně, Kleinio, a zprvu jel pomalu. Po dvou nebo třech kolech koně zastavil a sedě v sedle utíral mu pot. Při tom nedával pozor na uzdu. Zatímco utíral od potu sedlo, povstal vzadu hluk, kůň se polekal, vyskočil přímo kupředu a běžel, kam ho nohy nesly. Hryzl udidlo, vypínal šiji s naježenou hřívou a vybičován strachem letěl s větrem o závod. Přední nohy vyskakovaly a zadní jako by chtěly přední dohonit, a tak zrychlovaly běh a koně poháněly kupředu. Závodem svých nohou se kůň při skocích vzhůru a dolů prohýbal a jeho záda se v dostizích obou párů noh kolébala jako loď v bouři. Chudáka Charikla houpání vyhodilo ze sedla a hned sklouzával k ocasu, hned zase přešedl na šiji koně. Prudké vinění jím otfáralo. Protože se nemohl zmocnit uzdy, ponechal jízdu volný průběh a oddal se osudu. Kůň v trysku seběhl z cesty, vskočil do lesa a naráz shodil nešťastného Charikla o strom. Jako prakem vymrštěn vyletěl ze sedla. Větve stromu ho na obličej poranily a poškrábaly tolika ranami, kolik bylo na větvích ostrých hrotů. Zapletl se však do uzdy, která nepovolila a táhla ho dále po stezce smrti. Kůň se pádem Chariklovým vyděsil ještě více, a protože mu tělo jezdců hránilo v běhu, rozdupal nešťastníka, aby se uvolnil z pouta, které mu bránilo v útěku, takže by sotva Charikla poznal, kdo by ho spatřil.“

13 Když to Kleiniás vyslechl, chvilí mlčel, jak byl ohromen, potom se probral, začal hrozně nařikat, vyběhl a spěchal k mrtvému. Šel jsem s ním také a těšil jsem ho, jak jsem mohl. Mezitím však Charikla přinesli, byla to žalostná a bědná podivná. Byl samá rána, takže se nikdo z přítomných nezdržel slz. Jeho otec spustil nářek a rozrušen velice plakal:

„Jaký jsi byl, synu, když jsi ode mne odcházel, a jak se mi vracíš! To nešťastné ježdění! Sešel jsi smrtí neobyčejnou a tvá mrtvola se nepodobá člověku. Jiní zemřeli, si zachovávají aspoň stopu svých rysů, a i když květ tváře zahynul, udržuje si tvář svou podobu; vypadá, jako by spala, a tak ulehčuje zármutek. Duši smrt odnáší, ale lidské po- nechává. Ty však jsi z dopuštění osudu zároveň ztratil i to; zemřel jsi pro mě dvojnásob, duši i tělem, zemřel s tebou i stín tvé podoby. Tvá duše odletěla a v těle tě nenacházím. Když se, synu, oženíš? Když ti vystrojím svatbu, jezdce a ženichu? Ženichu, který svatby nedožil, jezdce nešťastný! Hrob bude, dítě, tvým ložem svatebním, smrt je tvým sňatkem, nářek písní svatební a pláč oslavou svatby. Myslel jsem si, chlapče, že pro tebe jiný oheň zapálím, ale zhasil ho závistivý osud spolu s tebou. Místo toho zažehni pochodně pohřební. Ó, to je zlý pochodňový průvod! Svatební pochodně se ti změnil v pohřeb!“

14 Takovými slovy nařikal otec. Z druhé strany bědoval nad sebou Kleimás (a byl to nářek o závod mezi milencem a otcem):

„Já jsem zahubil svého pána! Proč jsem mu dával takový dar! Proč jsem mu raději nedal zlatou číši, aby mohl před pitím konat úlitby a pyšnit se mým darem! Já nešťastný jsem věnoval krásnému jinochu zvíře a to zlé zvíře jsem okrášlil prsosanami, čelenkami a puklami ze stříbra a zlatými otěžemi. Běda, Charikle! Tvého vraha jsem zlatem ozdobil. Kobylko ze všech zvířat nejdivočejší, zlá a nevděčná, která nemáš smysl pro krásu! On ti stíral pot a slíboval ti bohatou píci, liboval si, jak běžíš, a tys ho zabila, ačkoli tě chválil. Neradovala ses, že na tebe sedl takový krasavec, ani ses takovým jezdcem nepysnila, ale shodilas, tvore bez lásky, krásu na zem. Běda mně nešťastnému, vždyť já jsem koupil tvého vraha, který lidi zabíjí!“

15 Po pohřbu jsem ihned spěchal za svou dívkou. Byla v zahradě u našeho domu. Na zahradě byl hájek, milý na pohled, a okolo něho dosti vysoká ohrada. Na každé ze stran (byly čtyři) stála řada sloupů a uvnitř mezi řadami sloupů stála nádherná skupina stromů. Větve kvetly a pro-

plétaly se navzájem. Sousední větve se splely svým listovím, listy se navzájem objímaly a plody visely vedle sebe. Takové tam bylo společenství rostlin. Na některých silnějších stromech rostl břechtan a svlaček. Svlaček visel z platanu a obrůstal ho jako vlájící hřívá, břechtan se ovinul okolo smrku a strom byl pro jeho výhonky obydlím; strom poskytoval břechtanu oporu a břechtan věncil jeho korunu. Z obou stran stromu zářila svými listy vinná réva, podepřená rákosovými hůlkami, její plody svítily svou zralou krásou, jak visely v otvorech rákosové mříže, a byly na stromě jako kadeře. Vítr si pohrával s listím v korunách, takže slunce tvořilo na zemi třípytčí se lehký stín.

Květiny pestrých barev na záhonu byly také krásné; půda se jimi červenala; rostly tam fialky, narcisy a růže. Růže i narcisy měly stejně veliké kalichy, jakoby poháry na rostlinách. Okvětní lístky růží, které se od poupat oddělily, měly svrchu barvu krve a zesponu barvu mléka, kdežto narcisy byly z obou stran stejné a barvu mají jako moře za zesponu. Fialky nemají kalich a barvu mají jako moře za bezvětří. Uprostřed záhonů s květy tryskala fontána a pro odtok byl uměle vytvořen čtverhranný rybníček. Květiny se ve vodě zrcadlily, takže se zdálo, jako by háj byl dvojitý — jeden opravdový a jeden stínový.

V zahradě se popásali domácí ptáci, kteří se dali od lidí získat tím, že je lidé krmí. Svobodně poletující ptáci jásali v korunách stromů. Někteří zpívali své ptačí písně, jiní se pyšnili pestrým hávem svého peří. Zpívaly cikády a vlašťovky; cikády opěvaly lůžko Jitřencino, vlašťovky zpívaly o hostině Térově. Z domácích ptáků tam byli páv, labuť a papoušek; labuť se pásala u zdroje vody, papoušek byl v kleci, zavěšené na stromě, páv vláčel své peří mezi květinami. Pohled na květiny překonával ptačí barvy a peří samo bylo jako květy.

16 Chtěje si dívku k lásce naklonit, dal jsem se do řeči se Satyrem. Příležitost mi poskytl páv. Leukippé se právě procházela s Kleiou a zastavila se proti němu. Pták v tu chvíli šťastnou náhodou rozprostil své krásné peří a vystavoval je na odív.

„Tohle páv nedělá jen tak,“ pravil jsem, „má chut milovat. Kdyžkoli chce přilákat svou družku, vždycky se takhle vykráší. Vidíš ji tam, u platanů?“ Ukázal jsem na páví samicíku. „Té teď ukazuje krásnou lučinu svých per. Pávova lučina je květnatější nežli obyčejná louka. Roste v ní i zlato na pérech. Purpurový kruh obíhá okolo kruhu zlatého, takže na péru je tvar oka.“

17 Satyros pochopil, kam svou řečí mířím, a aby mi umožnil o tom dále mluvit, zeptal se mě:

„To má Eros opravdu takovou sílu, že i na ptáky posílá svůj žár?“

„Nejen na ptáky,“ odvětil jsem, „to přece není nic divného, když má sám křídla. Posílá ho i na plazy a na rostliny, a já myslím, že dokonce i na kameny. Vždyť ruda z Magnésie miluje železo. Jakmile je jen spatří a dotkne se ho, přitáhne je k sobě, jako by v sobě měla žár lásky. A není to něco jako polibek milujícího kamene a milovaného železa? O rostlinách to tvrdí filosofové a považoval bych to za pohádku, kdyby to neřikali také rolníci. Je prý to tak: jedna rostlina miluje druhou a nejvíce prý láska tíží datlovou palmu. Říkají, že jedna palma je samec a druhá samicíka. Samec samicíku miluje, a stane-li se, že je samicíka daleko od místa, kde roste on, zamilovaný samec usychá. Rolník chápe zármutek stromu, a když chodí obhlížet své sady, dává pozor, kam se samec naklání; sklání se totiž směrem ke své milované. Jakmile to zjistí, léčí nemocný strom. Vezme větvičku samicí palmy a zastrčí ji do srdce samcovy. Duše stromu se osvěží a jeho umírající tělo se zase ožíví a pozvedne, neboť se potěšilo objetím milenky. Taková je svatba rostlin.“

18 Jinde zase dochází ke svatbě vodních toků i přes moře. Milencem je řeka v Elidě a milenkou sicilský pramen. Řeka běží po moři jako po rovině a moře sladkého milence nepohlcuje ve slaných vlnách; rozesťupuje se pro jeho tok a tak vytváří pro řeku řečiště. Takovým způsobem přivádí Alfeia jako ženicha Arethúse. Když se konají olympijské slavnosti, spouštějí mnozí lidé do vírů řeky různé dary. Řeka je ihned odnáší své milence a jsou to její dary sva-

tební. I u hadů je zase jiné tajemství lásky, nejen mezi hady stejného rodu, ale i mezi různými. Pozemská zmije vzbuzuje vášně v mořském úhoři. Úhoř je had mořský, má podobu hada, ale obývá ryby. Když se chtějí snoubit, připláží se zmije na mořský břeh, sycí směrem k moři a tím dává úhoři znamení. Úhoř výzvu poznává a vynořuje se z vln. Nevystupuje však hned ke své nevěště, neboť ví, že má ve svých zubech jed. Vyleze na balvan a čeká, až si nevěsta vyčistí tlamu. Oba se na sebe navzájem dívají, pozemská milénka a milénec z moře. Když pak milénka vyplivne to, čeho se milénec bojí, a on vidí, že smrtící jed je na zemi, tehdy sleze z balvanu, vyleze na souš, milénku objímá a už se jejich polibkům nebojí.“

19 Při vyprávění jsem se díval na Leukippu, jak na ni působí, když poslouchá o lásce. Naznačovala, že to ráda slyší. Připadalo mi, že zářivá krása páva zaniká vedle její tváře. Krása její postavy závodila s květinami na louce. Její obličej zářil barvou narcisů, na tvářích jí kvetly růže, fialkami jiskřil paprsek jejich očí, kadeřavé vlasy se vlnily více nežli břečtan. Taková byla lučina Leukippiny tváře. Chvilku nato odešla, byl totiž čas, kdy hrávala na kitharu. Mně však připadalo, jako by byla přítomna. Odcházejíc vtiskla mi svou podobu do očí. Spolu se Satyrem jsme si pochvalovali, já své vyprávění, a on, že mi k němu dal příle-

KNIHA DRUHÁ

1 SPOKOJENI KRÁČELI JSME k dívčině komnatě, abychom si poslechli její hru na kitharu. Nemohl jsem ani na chvíli odolat, abych se na ni nečivil. Nejprve zpívala Homérový verše o boji Iva s kancem, potom zanotovala nějakou veselou písničku, ve které se velebila růže. Ponecháme-li stranou kudrlinky melodie a poločíme-li si pouze slova písně, zní asi takto:

„Kdyby chtěl Zeus ustanovit královnu květin, pak by nad květinami panovala růže. Je ozdobou země, šperkem mezi rostlinami, okem květin, rudým světlem louky; její krása je zářivá. Dyše láskou, je prostřednicí Afroditinou, honosí se vonnými listky, pysní se pohyblivým listovím a listy se usmívají vánku vsťfíc.“

Takovou zpívala píseň. Mně se zdálo, že vidím růži na jejích rtech, jako by někdo dal květnímu kalichu podobu úst.

2 Sotva dozpívala, byl opět čas k jídlu. Slavil se tenkrát svátek Dionýsa, patrona vinobraní. Dionýsa považují Tyřané za svého, i když zpívají báji o Kadmovi. O původu svátku vypravují pověst, že prý kdysi lidé víno neznali, dokud se ho nedostalo Tyřanům. Nebylo tmavé víno vonné, nebylo víno z révy biblijské, nebylo thrácké víno Marónovo, ani chýjské, pěstované v Lakónii, ani ostrovní víno ikarské; ta všechna pocházejí z vín tyrských, neboť v Tyru vyrostla pramáti všech vinných rév. Žil tam jakýsi pohostinný pastýř, Athéňaně ho jmenují Ikarios, a ten dal v Tyru podnět ke vzniku pověsti, která je považována za pověst atickou. K tomuto pastýři přišel Dionýsos a pastýř ho pohostil tím, co dává země a vemeňa krav. Jako nápoj pili totéž, co pil hovězí dobytek, neboť víno ještě nebylo. Dionýsos pochválil pastýře za milé přijetí a na důkaz svého přátelství mu podal číši. Nápoj v ní bylo víno. Pastýř se napil, radostně zajásal a řekl bohu:

„Odkud máš, cizince, takovou červenou vodu? Kde jsi našel tak sladkou krev? To není taková voda, jaká teče ze země! Voda vstupuje do útroby a způsobuje jen nepatrný pocit rozkoše, kdežto tento nápoj oblažuje nozdry ještě dříve nežli ústa; na dotek je studený, ale když sestoupí do žaludku, vydechuje žár.“

„To je šťáva z ovoce,“ odvětil Dionýsos, „je to krev vinných hroznů.“ Nato odvedl bůh pastýře k vinné révě, natrhal hroznů, stíkl je a ukázal na révu, pravil: „To je ta voda a zde je její pramen.“ Tak se podle tyrského vyprávění lidem dostalo víno.

3 Toho dne se tedy slavil svátek na počest boha Dionýsa. Otec jej chtěl také oslavit a dal k hostině všechno připravit co nejnákladněji. Na stůl dal postavit i nádherný bohu zasvěcený džbán, který krásou zůstával jen za džbánem Glauka z Chiu. Byl celý zhotoven z broušeného skla. Ověněn byl kolem dokola révovím, které bylo do něho zasazeno, na všech stranách visely hrozny. Byly však všechny nezralé, pokud byl džbán prázdný. Když se do džbánu nalávalo víno, hrozen poněnáhu odsopdu tmavl a nezralého se stával zralým. Blízko hroznů byl zobrazen Dionýsos jako účastník vinobraní.

Když jsme popili, pohlížel jsem na Leukippu již směleji. Eros a Dionýsos jsou dva božští násilníci, zmocňují se duše a ponoukají ji k nestydatosti. Jeden ji zažlhá svým obvyklým žarem a druhý přilévá víno, jako olej do ohně. Víno je totiž pro lásku živnou půdou. I dívka se již odvažovala pohlížet na mě s větším zájmem.

Tak se nám vedlo po deset dní; ale neodvážili jsme se ani jsme nepokročili dále než jen ke hře očí.

4 Svěřil jsem se se vším Satyroví a žádal jsem ho, aby mi byl nápomocen. Odpověděl, že už o tom dávno ví, dřív než se to dozvěděl ode mne, že však váhal vyzvídat, protože nechtěl, abych já věděl, že on ví. Když někdo tajně miluje a druhý na něm vyzvídá, tu na zvědavého všetečku milující nevráží jako na závistníka.

„Náhoda nám ostatně přeje,“ dodal, „její komorná Kleió se se mnou spřátelila a chová se ke mně jako ke

svému milovníku. Pomaloučku a polehoučku si ji natolik získám, že nám bude tak nakloněna, že nám pomůže. Ne-smíš však přestat na pokusech získat dívku očima, musíš s ní i vřeleji promluvit. Při tom si pomáháš jinak. Vezmi ji za ruku, stiskni jí prsty a přitom povzděchni. Bude-li tvé počínání klidně snášet a dá-li si je líbit, pak už je tvým úkolem nazvat ji svou paní a dát jí polibek na špi.

„Při Athéně,“ odvětil jsem mu, „tvůj návod je pře-svědčivý; obávám se však, abych se nestal v lásce špatným zápasníkem, protože nemám dost odvahy.“

„Eros, vzácný pane,“ nato zase on, „nesnáší zbabělost. Vidíš přece, jak vypadá bojovně, má luk, toullec se šípy a oheň, to všechno jsou věci mužské a číší z nich odvaha. Takového boha v sobě máš, a přesto jsi zbabělý a měl bys strach? Dej pozor, aby tvá láska nebyla lží. Začátek ti umožním; odvedu Kleió, jakmile jen uvidím, že je vhodný čas, abys mohl s dívkou zůstat o samotě.“

5 Řekl a odešel ven. Zůstal jsem sám a podnícen Satyrem dodával jsem si vůči dívce odvahy. „Jak dlouho budeš mlčet, ty zbabělče,“ říkal jsem si, „proč jsi tak zbabělý voják statečného boha? Čekáš snad, že dívka k tobě přijde sama?“ Po chvíli jsem si dodal: „Proč nemáš, nešťastníku, rozum? Proč nemiluješ, koho milovat máš? Máš v domě jinou krásnou dívku! Tu měj rád, na tu se dívej, neboť to je tvoje nevěsta.“ Už se zdálo, že jsem sám sebe přesvědčil, ale Eros odpověděl jakoby z hloubi mého srdce: „Ty od-vážlivče, proti mně táhneš do boje? Já mám křídla a vládnou lukem a ohněm, jak bys mi mohl uniknout? I kdyby ses uchránil před lukem, neunikneš ohni. A kdybys snad uha-sil tento oheň svou umírněností, dostihnu tě letem.“

6 Ponořen dotakových úvah stanul jsem neočekávaně dříve tvář v tvář. Jak jsem ji spatřil, náhle jsem zbledl a hned nato mě polil ruměncem. Byla sama, ani Kleió ji nedopro-vázela. Byl jsem zmaten a nevěda, co říci, oslovil jsem ji: „Buď zdráva, paní má.“

Sladce se usmála a úsměvem naznačila, že chápe, proč jsem ji pozdravil jako svou paní. Odvětila:

„Já svou paní? Neříkej!“

„Jeden z bohů ti mě prodal jako Hérakla královně Omfalé.“

„Myslíš Herma? Tomu Zeus poručil prodej skuteč-nit,“ zasmála se.

„Kdepak Herma, nevytáčeš se,“ pravil jsem, „víš dob-ře, o čem mluvím!“ Slovo dalo slovo a náhoda mi pomohla. 7 Den nato okolo poledne hrála Leukippé na kitharu. Byl jsem poblíže a také Kleió seděla vedle ní. Procházel jsem se. Pojednou přiletěla odněkud včela a bodla Kleió do ruky. Kleió vykřikla, Leukippé vyskočila, odložila kitharu a prohlížela ránu. Hned Kleió těšila a vybízela ji, aby nenaříkala, že jí bolest zažene dvojím zaříkáním. Na-učila prý se mu od jakési Egyptanky, je proti vosim a včelím žihadlům; a hned je zazpívala. Po chvíli Kleió prohlásila, že už je jí lépe.

V tu chvíli náhodou nějaká včela či vosa zabučela kolem mé tváře a přiletěla blíže. Dostal jsem nápad, při-tiskl jsem ruku k obličejí a předstíral jsem, že jsem dostal žihadlo a že mě to bolí. Leukippé ke mně přiběhla, ruku mi odtáhla a ptala se, kam jsem bodnutí dostal.

„Do rtu,“ odvětil jsem, „ale proč nezaříkáš, má nej-dražší?“

Přikročila ke mně, našpulila ústa, aby mohla zaříkávat, a cosi šeptala lehce se dotýkajíc mých rtů. Líbal jsem ji mlčky tichými polibky a ona otevírala a zavírala ústa, jako by šeptala zaříkavadlo, ale místo zaříkávání mi dávala hu-bičky. V tu chvíli jsem ji už bez okolků objal a políbil. Ona však ustoupila a ozvala se:

„Co děláš? Cožpak i ty zaříkáš?“

„To zaříkavadlo se mi líbí,“ odpověděl jsem, „mou bolest jsi jím vyhojila.“ Když pochopila, co mám na mysli, a usmála se, dodal jsem si smělosti a řekl jsem: „Běda mi, má lásko, jsem znovu raněn a daleko huře. Rána vjela až do srdce a žádá si tvého zaříkávání. Vždyť i ty máš na ústech včelu. Jsi sladká jak med a tvé polibky zraňují. Prosim tě, zaříkávej ihned, ale neodbyvej zaříkávání stru-cně, abys ránu znovu nerozjítřila.“ Zároveň jsem ji pevněji objal a líbal směleji. Naoko se sice bránila, ale snášela to.

8 V tom okamžiku jsme zdálky spatřili služebnici, jak se vrací, a odtrhli jsme se od sebe: já nerad a se smutkem; co cítila ona, nevím. Bylo mi lehčeji a byl jsem pln nadějí. Pociťoval jsem živě polibek na svých rtech a chránil jsem jej pečlivě jako poklad; uchovával jsem si slast políbení, neboť je sladká nadě vše. Vždyť také vzniká na nejkrásnější části těla; ústa jsou nástrojem hlasu a hlas je odrazem duše. Doteky úst vysílají paprsky rozkoše a přitahují duše vzhůru k polibkům. Nevím, že bych byl dříve tak cítil své srdce; tehdy však jsem pochopil, že žádný blažený pocit nepřevyšuje polibek z lásky.

9 Když nastal čas k večeri, zalehli jsme zase ve stejném pořádku. Satyros nám naléval víno a přitom se čmsi zavděčil mé lásce. Zaměnil číše, mou postavil před dvíka a její přede mě, oběma nalil a podal. Dával jsem pozor, na které místo Leukippé pijíc položila ret, a při pití jsem své rty přiložil na totéž místo. Takovým způsobem jsem pohár políbil a hubičku poslal Leukippé. Když to dívka viděla, pochopila, že líbám stopu jejích rtů. Potom však Satyros poháry sebral a znovu je zaměnil. Tu jsem uviděl, že mě dívka napodobuje a pije stejným způsobem jako já, a měl jsem ještě větší radost. Stalo se tak i potřetí a počtvrté a po celý zbytek dne jsme si tak po pohárech posílali hubičky.

10 Po večeri ke mně přišel Satyros a pravit:

„Teď je čas, aby ses zachoval jako muž. Dívčina matka je, jak víš, unavena a odpočívá ve své komnatě. Dcera se jako obvykle před spaním prochází sama v doprovodu Kleió. I tu ti odvedu stranou na slovíčko.“

Po těchto slovech dával Satyros pozor na Kleió a já zase na Leukippu. A stalo se: Satyros Kleió odvedl a dívka zůstala a procházela se sama. Všiml jsem si, že už je skoro tma, a přistoupil jsem k ní s větší sebedůvěrou, zřísanou prvním úspěchem, jako voják, který již zvítězil a bojem pohrdá. Bylo toho víc, co mi dodávalo smělosti: víno, láska, naděje a pocit opuštěnosti.

Slovo jsem nepromluvil, a jako by se rozumělo samo sebou, jsem ji prostě objal a políbil. Když jsem se chystal

podniknout další výboje, strhl se za námi nějaký hluk. Překvapeni jsme vyskočili, Leukippé se obrátila směrem ke svému obydlí a já na druhou stranu. Měl jsem pořádný dopal, že se mi taková krásná příležitost pokazila, a huboval jsem na onen hluk. V tu chvíli mi také vykročil vstříc Satyros s úsměvem na tváři. Myslím, že viděl, co jsme dělali, protože ve skrytu pod jakýmsi stromem dával pozor, aby nás nikdo nepřekvapil. On to také byl, kdo hluk způsobil, protože viděl, že se někdo blíží.

11 Po několika dnech začal můj otec chystat mou ženitbu s větším urychlením, nežli původně zamýšlel. Poplášily ho totiž mnohé sny. Zdálo se mu, že vede nás svatební průvod, a ve chvíli, kdy chtěl zapálit pochodně, mu zhasl oheň. Proto tím více pospíchal, aby nás spojil. Sňatek byl ustanoven na následující den. Nakoupil, co nevěsta ke svatbě potřebovala: náhrdelník z pestrých drahokamů, šat celý barvy purpurové; tam, kde jsou jiná roucha zdobena purpurem, byl zdoben zlatem. Drahokamy mezi sebou zavedli krásou; hyacint byl jako zkamenělá růže, ametyst vrhal odlesky skoro jako zlato. Uprostřed byly tři drahokamy, jejichž barvy na sebe navazovaly. Všechny tři byly zbarveny takto: okraj kamene byl černý, střední část byla bílá a čerň do ní přecházela a uvnitř bílého pole byla nachová skvrna; drahokam byl zasazen do zlata a vypadal jako zlaté oko.

Purpurová barva šatu nebyla obyčejnou barvou, nýbrž purpurem, o němž Tyrští vypravují, že ho objevil pastýřův pes. Tímto purpurem se barví podnes roucho Afroditino. Byl kdysi čas, kdy bylo zdobení purpurem lidem neznámé. Skryval jej uvnitř ve své skořápce malý měkkýš. Měkkýše ulovil jako svou kořist jakýsi rybář. Myslel, že je to ryba, ale když viděl, jak tvrdou má měkkýš skořápku, zaklel nad takovou kořistí a odhodil ji jako smetl z moře vylovené. Tuto výtečnou věc našel pes a rozdrtil ji v zubech. Okolo psí tlamy tekla barva purpuru, zabarvila jeho čelist a ulpěla na jeho pyscích. Tu pastýř vidí, že má pes pysky zkrvavené, myslí, že je to poranění, a nikoli barva, jde s ním k moři a omývá ho. Červená barva však zazářila jasněji, a jak se jí

dotýkal rukama, zbarvil se i jeho ruce červeně. Tu pastýř pochopil přirozenou povahu měkkyše, že má v sobě látku, kterou je možno věci zkrášlovat. Vzal chumáč vlny a strčil ho do dutiny skořápky, neboť hledal, jaké tajemství věží v měkkyši. Vlna se zbarvila na rudě stejně jako psi tlama. Tak se naučil znát povahu purpuru. Vzal několik kamenů, rozbil obal, v němž je látka ukryta, tím otevřel svatyni purpuru a našel zásobu barvy.

12 Otec tedy konal úvodní oběti pro snátek. Když jsem to uslyšel, byl jsem zdrcen a hledal jsem způsob, jak snátek odsunout. Zatímco jsem nad tím uvažoval, nastal náhle zmatek v mužské části domu. Přihodilo se něco takového: Když otec právě obětoval a oběť ležela na oltáři, spustil se z výše orl a uchvátil ji. Nic nebylo platné, že přítomní spustili veliký povyk, pták s kořistí unikl. Došlo se samozřejmě k názoru, že je to špatné znamení, a upustilo se toho dne od svatebních obřadů.

Otec povolal věstce a vykladače a vylíčil jim, co pták učinil. Věštci prohlásili, že je třeba o půlnoci vykonat na mořském břehu oběť Díovi Pohostinnému. Směřem k moři totiž pták odletěl. Oběť byla bez průtahy vykonána. Potom se už neobjevil žádný orl, který by odlétal směrem k moři. Za to, co se stalo, jsem orla vychvaloval až do nebes a prolašoval jsem, že je po právu králem všech ptáků. Zanedlouho se ukázalo, jaké mělo toto znamení smysl.

13 V Byzantii žil mládenec jménem Kallisthenés. Byl to bohatý sirotek, zkažený přepychem. Ten uslyšel, že je Sóstratova dcera krásná, a usmyslel si, že se musí stát jeho ženou, ačkoli jí nikdy neviděl; byl do ní jen z doslechu zamilován. Lidé, kteří se nedovedou ovládat, bývají tak domýšliví, že se vášnivě zamilují podle toho, co slyšeli, a slova mají na ně stejný účinek, jaký mají na duši člověka oči krásou poraněné. Kallisthenés navštívil Sóstrata, ještě nežli na Byzantské dolehla válka, a požádal ho o ruku jeho dcery. Sóstratos ho odmítl, protože se mu nelíbil jeho nevázaný život. Kallisthenés se rozhněval, jednak protože považoval Sóstratovo odmítnutí za křivdu, jednak protože byl zamilován. Znovu si představoval krásu dívčinu a snil

o tom, co nespátril, a vůbec nedal najevo, že je rozezlén. Kul plány, jak se Sóstratovi pomstít za příkoří a jak ukojit svou žádost. V Byzantii totiž byl zákon, podle kterého ten, kdo unesl dívku a učinil ji ženou, byl pokutován tím, že se s ní musel oženit. Na tento zákon Kallisthenés spoléhal a čekal na příhodnou chvíli k činu.

14 Mezitím však nastala válka a Sóstratova dcera přišla k nám. Kallisthenés o tom všem věděl a tím spíše kul své pikle. Na pomoc mu přišlo, že Byzantští dostali takovouto věštbu:

„Ostrovní město je, v němž lid stejného s rostlinou jména, s pevninou spojeno přívozem právě tak jako i šíjí, Héfaistos vládce tam snoubí se s Athénou moudrou; Tam obět velikou odvez a obětuj Hétrakleovi.“

Byzantští byli na rozpacích, jaký je smysl věšby. Sóstratos, který byl v této válce vojevůdcem, jak jsem pravil, jim řekl:

„Je na čase, abychom poslali obětní dary do Tyru Hétraklovi, neboť tam je všechno, o čem se věštba zmiňuje. Bůh praví, že tam lid má stejné jméno jako rostlina; ostrov patří Foiníčanům a foinix je přece rostlina. Pevnina i moře se o Tyros sváří, jak moře, tak i země jej k sobě přitahuje a on se snoubí s oběma. Leží v moři, a přece se země nepouští; s pevninou ho spojuje úzká šíje, která je pro ostrov jakoby krkem. Šíje však nemá základy pod hladinou moře, ale voda pod ní podtéká. Pod šíjí je průjezd a je to podivný pohled, když je město na moři a ostrov na pevnině. A pokud jde o to, že má Héfaistos Athénu; v tom věštba naznačila olivu a oheň, které máme u nás obojí pohromadě. Uvnitř ohrady je posvátné místo, roste tam oliva s nádhernými větvemi. Spolu s ní tam vyrostl oheň a mnohými plameny se dotýká jejich větví. Popel z ohně je pro strom hnojivem. To je to přátelství ohně a stromu; v takovém případě Athéna před Héfaistem ne-
utká.“

„Pěkně jsi celou věštbu vyložil,“ pochválil ho Sóstratův

spoluvelitel a představený Chairefón, který pocházel po otci z Tyru. „Nedív se však jen přirozené povaze ohně, i voda bývá podivuhodná. Viděl jsem takové tajuplné případy. Voda z jednoho sicilského pramene má v sobě přimíchaný oheň; jak prýští vzhůru, spatříš v ní odsponu plameny. Na dotek je voda studená jako sníh; oheň se jí nedá uhasit, ani ona sama ohněm nevzplane; voda i oheň existují ve studni v míru vedle sebe. V Ibérii je zase řeka, která není na první pohled v ničem mocnější nežli jiná řeka. Chceš-li zaslechnout, jak voda žvatlá, vyčkej chvíli a natáhni uši. Opře-li se větrík trochu do jejích vírů, ozve se voda jako udeřená struna a váněk se stává pro vodu paličkou. Proud zní jako kithara. I jedno libyjské jezero napodobuje zemi indickou a libyjské panny znají jeho tajemství, že totiž jeho voda obsahuje bohatství. Bohatství je v něm ukryto vespod v bahně pod vodou, je tam pramen zlata. Ponořují do vody bídlo natřené smolou a tak otevírají její zámky. Bídlo působí na zlato stejně jako udice na ryby, loví je. Smůla je při lovu vnaidlem, o okolí zlatého zavadí, to na ní uvázne a smůla kořist vytáhne na břeh. Tak se loví zlato z libyjské řeky.“

15 Po těchto slovech dal Chairefón za souhlasu obce poslat obětní dary do Tyru. Kallisthenés dosáhl toho, že se stal jedním z těch, kdo měli obět na starosti. Co nejdříve odplul do Tyru, vyzvěděl, kde je otcův dům, a číhal na ně. Ty vyšly z domu, aby se podívaly na obětní slavnost. Však byla také nádherná. Bylo mnoho kadidla a mnoho pestřích květín. Kadidlo bylo ze skořice, prýskyřice a šafránu; květiny byly narcisy, růže a myrty. Závaný květinové vůně zavodily s vůní kadidla. Váněk mšil vůně stouhajících do vzduchu a stával se tak rozkošným větríkem.

Oběť bylo mnoho a rozličných. Nejvíce mezi nimi vynikali býci z povodí Nilu. Egyptský býk vyniká nejenom velikostí, ale také barvou. Je obrovského vzrůstu, s mocnou šíjí a širokými plecemi a má mohutné břicho; rohy nemá tak bezcenné jako býk sicilský, ani ošklivé jako býk z Kypru, rostou mu ze spánků vzhůru a z obou stran se povlovně rozšiřují, až se jejich špičky dostanou k sobě stejně blízko,

jako jsou od sebe vzdáleny jejich kořeny. Na pohled vypa-
dají jako měsíc v úplňku. Barvu má egyptský býk takovou,
jakou Homér chválí u thráckých koní. Vykračuje se vztyče-
nou šíjí, jako by chtěl ukázat, že je mezi ostatními býky
králem. Je-li pravdivá báje o Európe, pak vzal Zeus na sebe
podobu býka egyptského.

16 Moje matka tehdy byla nemocná a i Leukippé předstí-
rala, že jí není dobře, a zůstala doma. Domluvili jsme se
tak, protože většina obyvatel domu odešla. Tak se stalo,
že moje sestra šla s Leukippinou matkou. Kallisthenés do-
sud nikdy Leukippu neviděl, a když spatřil mou sestru
Kalligonu, považoval ji za Leukippu, neboť Sóstratovu
manželku znal. Na nic se neptal, protože se tím pohledem
stal jejím zajatcem, ukázal dívku jednomu ze svých slu-
žebníků, kterému nejvíce důvěřoval, přikázal mu, aby se-
hnal darebáky, kteří by ji unesli, a ustanovil způsob únosu.
Chystala se totiž slavnost, při které, jak slýšel, přijdou
všechny dívky na mořské pobřeží. Vysvětliv služebníkovi,
oč mu šlo, nedbal již slavnosti a odešel.

17 Měl vlastní loď; již z domova se tak předem zajistil,
kdyby se mu únos podařil. Ostatní vyslanci odpluli, Kal-
listhenés však jen poodplul od břehu, jednak aby vzbudil
zdnání, že odjíždí za svými spoluobčany, jednak aby nebyl
po únosu dopaden, kdyby byla loď od Tyru nedaleko. Když
připlul k tyrské vesnici Sarapta, ležící u moře, opatřil si
rybářský člun a dal jej Zénónovi; tak se totiž jmenoval
služebník, kterému dal pokyny o únosu. Zénón byl silák
a pirát tělesným vzhledem i povahou. Brzy v oné vesnici
vyhledal loupeživé rybáře a také odplul zpátky k Tyru.
Tyrští mají malý přístav na ostrůvku nedaleko Tyru (řikají
mu mohyla Rodopina) a tam byl člun na číhané.

18 Před slavností, na kterou čekal Kallisthenés, došlo
k události s orlem a k výkladům věstců. Na následující den
jsme se chystali, že vykonáme v noci obět bohu. Zénón
o tom všem věděl; když nastal pozdní večer a my jsme
přicházeli, šel za námi. Když jsme dorazili na mořský břeh,
dal Zénón smluvené znamení a najednou se blížil rybářský
člun; když už byl nablízku, ukázalo se, že je v něm deset

mládků. Dalšíh osm bylo na souši v záloze. Byli oblečeni v ženské šaty a měli oholené brady. Pod šatem měl každý ukrytý meč. Šli s obětním průvodem, aby neupadli v po-dežření. My jsme se domnívali, že jsou to ženy. Když jsme postavili obětní hranici, tu najednou vzkřikli, seběhli se a uhasili naše pochodně. Leknutím jsme se dali v nepořádku na útěk, oni pak vytasili meče, popadli mou sestru, vsadili ji do člunu, vstoupili do něho a ihned odpluli, jako když pták odletí. Z nás většina utekla, aniž jsme věděli nebo vi-děli, co se děje. Někteří to však zahlédli a volali:

„Piráti se zmocnili Kalligny!“

Člun však byl již daleko od břehu. Když se přiblížil k Sarapté, připnul jim Kallisthenés na dané znamení vstříc, vzal dívku na palubu a ihned odplul na širé moře. Ulevilo se mi sice, když byl můj snatek takovým podivným způsobem zmařen, ale plakal jsem nad svou sestrou, že jí postihlo takové neštěstí.

19 Několik dní po této události jsem domlouval Leukippé:

„Jak dlouho zůstaneme, miláčku, jen při polibcích? Jsou to sice krásné začátky, ale přidejme již i trochu oprav-dové lásky, vložme na sebe závazek věrnosti, z něhož již není úniku. Přijme-li nás Afrodité mezi své zasvěcence, sotva kdo bude silnější nežli tato bohyně.“

Tak dlouho jsem jí domlouval, až svolila, že mě v noci přijme ve své ložnici. Kleió, která byla její komornou, nám pomáhala. Její ložnice byla situována takto: V jednom vel-kém křídle domu byly čtyři komnaty, dvě po pravé a dvě po levé straně; mezi obojími byla chodba, na jejímž za-čátku byly jediné dveře, které se zamykaly. Tak bylo ženské obydlí uspořádáno. Vnitřní komnaty naproti sobě patřily Leukippé a její matce, z obou vnějších vedle vchodu jednu obývala Kleió, byla to komnata vedle komnaty dívčiny, druhá sloužila jako komora. Matka vždycky ukládala Leu-kippu ke spánku a zamykala zevnitř dveře do chodby; kromě toho ještě zvenčí zamykal dveře služebník a podal jí klíče otvorem ve dveřích. Matka je ponechala u sebe, ráno pak zavolala toho, kdo to měl na starosti, a podala mu klíče zpátky, aby otevřel. Satyros opatřil stejné klíče,

pokusil se jimi dvěte otevřít, a když shledal, že to jde, přemluvil Kleió s vědomím Leukippy, aby proti našim záměrům nic nepodnikala. Takto to bylo domluveno.

20 Ženy měly jednoho služebníka, který byl všetečný, povídavý a mísný a měl všechny nectnosti, na které je možno jen pomyslet. Jmenoval se Kónóps, což znamená Komár. Zdálo se mi, že z povzdání pozoruje, co děláme. Nejspíše asi právě on pojal podezření, že se chystáme v noci něco podniknout, a proto bděl od pozdního večera u dveří k ženským komnatám. Nebylo možno uniknout jeho pozornosti. Satyros si chtěl získat jeho přátelství, a proto si z něho často tropil žerty, nazýval ho Komárem a se smíchem dělal na jeho jméno narážky. Kónóps pro-hlédl Satyrovu hru a stavel se, jako by i on si tropil šašky; při vši prostotě svého rozumu zaujal stanovisko proti nám. Řekl Satyrovi:

„Když si děláš legraci i z mého jména, povím ti po-vidku o komárovi.“

21 Lev často vyčítal Prométheovi, že ho sice stvořil veli-kého a krásného, že jeho tlamu vyzbrojil zuby a nohy po-sílil drápy, takže ho učinil mocnějším nežli ostatní zvířata, ale dodával: „A i když jsem takovým, přece se bojím kohouta.“

Prométheus mu na to hned odpověděl: „To jsou zby-tečné výčitky. Máš ode mne všechno, co jsem uměl vy-tvořit, jen tvůj duch je na to slabý.“

Zaplakal lev nad sebou a proklínal svou zbabělost a nakonec se mu chtělo umřít.

V takovém rozpoložení mysli potkal slona, pozdravil ho a dal se s ním do řeči. Když viděl, že slon neustále po-hybje ušima, zeptal se ho:

„Co je ti? Proč u všech všudy nedáš svým uším ani chvilku pokoj?“

„Vidíš to malé bzučadlo?“ odvětil slon, kterého právě obležoval komár, „kdyby mi vniklo do těla otvorem mého sluchu, byl by se mnou konec.“ Na to si řekl lev:

„Proč bych měl umírat, když mám takovou sílu a jsem o tolik šťastnější nežli slon, o kolik je kohout silnější nežli komár?“

Vidíš, jakou má komár sílu, že se ho i slon bojí.“

Satyros pochopil hrozbu, skrytou v jeho slovech, posmál se a pravil:

„Poslechni si i ty ode mne historku o komáru a lvu, kterou jsem slyšel od jednoho filosofa; rád ti ji povím na oplátku za slona z tvé povídky.“

22 Oslovil jednou komár vychloubačně lva:

„Myslíš, že kraluješ i nade mnou jako nad ostatními zvířaty? Vždyť nejsi ani krásnější, ani silnější, ani mocnější nežli já! Myslíš, že je k něčemu tvoje síla? Drápy škrábeš a zuby koušeš, ale cožpak to nedělá i ženská, když se pere? Jaká velikost či krása tě zdobí? Máš plochá prsa a silné plece a na šíji velikou hřívou, a přitom nevidíš, jak jsi ošklivý odzadu. Moje velikost je celé ovzduší, kam jen dosáhnu má křídla, má krása jsou kšticе luk; jsou to oděvy, které na sebe oblékám, když se mi chce létat. Urcitě není k smíchu hovořit o mé statečnosti. Celý jsem jediný válečný nástroj. Vrhám se do boje za zvuku polnice a mou polnicí i mou střelou jsou má ústa, takže jsem zároveň trubačem i lučištníkem. Sám jsem šípem i lukem, křídla mě vymrštují do vzduchu jako luk, a když dopadnu, způsobuji ránu jako od šípu. Koho jsem bodl, ten ihned vzkřikne a ohlíží se, kdo ho poranil. A ačkoli jsem přitomen, přece mě není vidět; zároveň prchám i zůstávám na místě a objízďím člověka na křídlech jako na koni a směji se, když ho vidím, jak poskakuje, když dostává rány. Ale nač o tom mluvit, dejme se do boje.“

Při těch slovech na lva zaútočil, napadal jeho oči a jiné části tváře, na nichž neroste srst. Jak ho obletoval, tak také bzučel. Lev se rozhněval, točil se na všechny strany a chňapal dokola do vzduchu. Komárovi byl jeho hněv tím více k smíchu a bodl ho přímo do pysku. Lev se sklonil a obrátil svou pozornost k místu, kde obdržel ránu, komár se skrčil jako zápasník před bojem a lvovým zubům unikl. Proletěl, ještě než se tlama zavřela. Zuby cvakly naprázdno bez kořisti. Lva již omrzelo rafat zuby do vzduchu proti neviditelnému nepříteli a uklidnil se zanechav hněvu. Komár však obletoval kolem jeho hřívou a pískal si vítěznu

písníčku. Nadýmal se hloupě pýchou, rozletěl se ve větším kruhu a zmizel mezi vláknou pavučiny, do nichž se zapletl. Pavouk si toho ovšem všiml. Komár již nemohl uniknout a spustil nářek:

„Ó já blázen, lva jsem vyzýval, a řídká pavučina mě chytila.“

Když to Satyros dopověděl, dodal: „I ty si dávej pozor na pavučiny!“ A dal se do smíchu.

23 Protože Satyros věděl, že si Kónóps rád popřeje jídla i pítí, koupil dobrý uspávací prostředek a pozval ho po několika dnech na večeři. Kónóps měl podezření, že jde o nějakou lest, a zpočátku váhal. Ale uposlechl, protože ho jeho milovaný žaludek k tomu donutil. Přišel k Satyrovi, pojedl a chystal se k odchodu, ale do posledního poháru mu Satyros nalil uspávacího léku. Kónóps se napil a po malé chvíli, jen co stačil dojít do svého obydlí, padl na lůžko a pod vlivem přípravku tvrdě usnul. Satyros ke mně přiběhl a pravil:

„Kyklops ti leží v hlubokém spánku, zachovej se statečně jako Odysseus.“

Jak to došlo, odebrali jsme se ke dveřím mé milované. On zůstal přede dveřmi a já jsem šel dovnitř, neboť mě Kleió potíchu pustila. Třásl jsem se z dvojího důvodu, jednak radostí, jednak strachem. Strach z nebezpečí nedával pokoj nadějším duše a naděje na úspěch zase přikrývala strach pocitem radosti, takže jsem se zároveň bál toho, več jsem doufal, a radoval se z toho, z čeho jsem byl střísněný. Sotva jsem vkročil do dívčiny ložnice, přihodilo se její matce, že ji polekal sen. Zdálo se jí, že jakýsi loupežník s taseným mečem běží, aby uchvátil její dceru; zvrátil jí pak na záda a mečem jí rozsekl břicho počínaje zdola od lůna. Poděšena vyskočila, tak jak byla, a běžela do dceriny ložnice (bylo to blízko), právě když jsem ulehl. Zvuk otevřených dveří jsem ovšem zaslechl a ihned jsem vyskočil. A již byla matka u lůžka. Pochopil jsem, jaká nepřijemná věc se stala, a vyrazil jsem úprkem ze dveří. Satyros mě zachytil třesoucího se a zmateného a spolu jsme utkali tmou, až jsme doběhli do svého příbytku.

24 Matka nejprve omdlela, a když se probírala, tloukla Kleió ze všech sil do tváře, krákala jí za vlasy a při tom ke své dceři takto s nářkem promlouvala:

„Zklamala jsi mé naděje, Leukippé! Běda Sóstratel! Vedeš v Byzantii válku za cizí šňatky, a zatím jsi v Tyru poražen a někdo tě oloupil o svatbu tvé dcery. Běda ti, ty bídnice, to jsem nečekala, že jednou spatřím takovouhle tvou svatbu. Kéž bys byla raději zůstala v Byzantii! Kéž bys byla raději zakusila takovou pohanu ve válce! Kéž by tě byl raději znásilnil nějaký vítězný Thrák! Takové neštěstí by ti nebylo k hanbě, protože by to byl osud. Teď však ty nešťastnice, svým neštěstím ještě upadáš v hanbu. Snové vidiny mě klamaly, ale pravdivější sen jsem neviděla. Tvůj život je přezalostně rozříznut a je to řez daleko horší nežli mečem. Nezahlédla jsem, kdo tě znásilnil, a nevím, jak se to přihodilo. Běda, běda! Snad to nebyl některý otrok?“

25 Když už jsem byl v bezpečí, dodala si dívka odvahu a pravila:

„Nezlořeč, matko, mému panenství, nepřihodilo se mi nic, co by za takové řeči stálo. Nevím ani, kdo to byl, zda nějaké božstvo či hérós nebo loupežník. Ležela jsem vyděšena a strachem jsem ani nemohla spustit křik. Hruza jazyk spoutává. Vim jenom tolik, že mé panenství nikdo nezhanobil.“

Nato se Pantheia zhroutil a znovu začala nařikat.

My jsme zatím, když jsme se dostali do svého obydlí, uvažovali, co máme udělat dál. Dospěli jsme k názoru, že bude nejlépe utéci, než nastane jitra a než Kleió na mučení všechno vyžádá.

26 Od rozhodnutí jsme přikročili k činu. Vrátnému jsme namluvili, že jdeme za milenkou, a odebrali jsme se do domu Kleiniova. Byla již hluboká noc, takže nám Kleiniův vrátný jen taktak otevřel. Kleiniás měl ložnici v patře, a když uslyšel, jak se domlouváme, seběhl polekán dolů. V tu chvíli za sebou vidíme o překot utíkat Kleió, i ona se rozhodla pro útěk. Tak uslyšel Kleiniás zároveň od nás, co se nám přihodilo, my od Kleió, proč utíká, a Kleió zase, jaké plány máme my. Vešli jsme dovnitř a vyložili jsme

Kleiniovi, co se stalo a proč jsme se rozhodli pro útěk; Kleió pravila:

„Půjdu s vámi také. Kdybych zůstala do rána, musela bych zemřít, což by bylo lepší nežli se dát mučit.“

27 Kleiniás mě vzal za ruku, odvedl mě stranou od Kleió a řekl:

„Myslím, že mě napadla velmi dobrá myšlenka. Kleió potají odvezeme pryč a sami několik dní počkáme, i když ses takto rozhodl. Zatím si připravíme věci a odejdeme. Dívčina matka totiž teď neví, koho to přistihla, jak říkáte, a když bude Kleió pryč, nebude, kdo by to mohl prozradit. Možná, že se vám podaří dívku přemluvit, aby utekla s vámi.“

Rekl, že i on odjede s námi. Na tom jsme se dohodli. Kleió odešel jednomu ze svých služebníků s rozkazem, aby ji na ložce odvezl pryč. My jsme zůstali a uvažovali jsme, co bude dál. Nakonec jsme se rozhodli, že se pokusíme s dívkou promluvit, a bude-li s námi chtít utéci, že utečeme. Ne-li, zůstaneme a odevzdáme se osudu. Na zbytek noci jsme ulehli k odpočinku a ráno jsme se vrátili zpátky domů.

28 Když Pantheia vstala, chystala se, že vyslechne Kleió na mučení, a dala si ji zavolat. Jakmile se přišlo na to, že je pryč, přihnal se za dcerou a pravila:

„Nepovíš mi, jak k tomu došlo? Podívej se, i Kleió utekla.“

Leukippé tím nabyla ještě více odvahy a odpověděla:

„Co ti mám víc říkat, nebo jaký jiný jistější důkaz pravdy ti mám podat? Je-li možno panenství nějak dokázat, přesvědč se.“

„To by ještě scházelo,“ prohlásila Pantheia, „abychom si ke svému neštěstí opatrovali svědky.“ Po těchto slovech vyskočila a odběhla.

29 Když zůstala Leukippé o samotě, zněla jí ještě v uších slova matčina a její mysl se zmítala rozličnými pocity: pocitovala zármutek, stud i hněv. Rmoutila se nad tím, že byla přistižena, stýděla se, že byla poháněna, a hněvala se, že jí matka nevěří.

Stud, smutek a hněv jsou tři věci, které duši pobuřují. Vstupní branou studu jsou oči a stud odnímá zraku s vobodu pohledu; smutek sídlí v prsou a odnímá duši žár; hněv tropí povyk okolo srdce a zaplavuje rozum pěnou sílenství. To všechno způsobila řeč, jako by šípem střihla do cíle a zasahovala, jako by do duše vrážela rány a rozličné zásahy lukem a střelami. Jedna její střela je lání a rána jí způsobená je hněv; druhá je potupa v něštětí, z jejího zásahu vzniká smutek; třetí je pokárání za chyby a poranění se říká stud. Je zvláštní, že všechny tyto zásahy způsobují hluboké rány, ale poranění jsou nekrvavá. Proti všem je jen jediný lék, bránit se proti útočníku stejnými zbraněmi. Slovo je šípem jazyka a rána jím způsobená se hojí šípem z jiného jazyka; uklidní rozbourané srdce a zapudí smutek z duše. Když pak někdo mocí silnějšího obranu umlčí, stávají se rány mlčením bolestivějšími. Bolesti, způsobené bouřlivými vlnami řeči, se samy v sobě zvětšují a kvasí, jestliže se nezbaví své pěny. Takových nešťastných myšlenek měla Leukippé plnou duši a nemohla to snést.

30 Meztím jsem poslal k Leukippé Satyra, aby se jí zeptal, zda by chtěla utéci. Ani ho nevyšlechla a zvolala: „Při bozích cizích i domácích, odvedte mě, prosím vás, matce z očí, kamkoli chcete. Kdybyste odešli a mě tu nechali, udělám si oprátku a tak duši vypustím!“

Když jsem to uslyšel, spadla ze mne většina starostí. Dva dni jsme vyčkali, a když byl otec mimo domov, chystali jsme se k útěku.

31 Satyros měl zbytek prostředku, kterým uspal Kónópa. Když nám posluhoval, nalil ho potají do posledního poháru, který přinesl pro Pantheji. Když ta pak vstala od stolu a odešla do své ložnice, ihned usnula. Leukippé měla novou komornou, té dal Satyros také uspávacího nápoje. I té předstíral lásku, již na jejím dřívějším místě, než přišla za komornou. Potom se obrátil ke třetí oběti, vrátnému, a i toho skosil týměž nápojem. Před branou na nás čekal připravený vůz, který opatřil Kleiniás a nás v něm očekával. Když všichni usnuli, vyšli jsme za první noční hlídky potichu ven; Satyros vedl Leukippu za ruku. Kónóps, který

nás hlídal, byl toho dne naštěstí pryč ve službách své paní. Satyros dveře otevřel a my jsme vyšli na ulici. Jakmile jsme byli před branou, nastoupili jsme do vozu.

Bylo nás dohromady šest, my a Kleiniás a jeho dva služebníci. Rozjeli jsme se po cestě k Sidónu. Dorazili jsme k němu za třetí noční hlídky a ihned jsme pokračovali v jízdě do Bérytu, neboť jsme doufali, že tam najdeme nějakou kotvící loď. A nemýlili jsme se: hned jak jsme vstoupili do bérytského přístavu, našli jsme tam loď, která se chystala vyplout a právě hodlala uvolnit lana. Ani jsme se neptali, kam pluje, a přestoupili jsme z pevniny na moře. Bylo krátce před rozedněním. Plavidlo mířilo do Alexandrie, velkého města na Nilu.

32 Zaradoval jsem se, když jsem spatřil mořskou hladinu, ačkoli loď ještě na širém moři nebyla a ležela v přístavu. Když se zdálo, že vane příznivý vítr pro vyplutí, nastal na lodi veliký ruch; lodníci pobíhali, kormidelník velel, napínala se lana. Bylo vytaženo ráhno, spuštěna plachta, loď vytáhla kotvy a odplouvala od pobřeží. Přítav zůstal za námi. Viděli jsme, jak se země pomalu od lodi vzdaluje, jako by sama plula. Ozval se zpěv a mnohá modlitba vyzývala ochranné bohy a prosila je, aby plavba byla příznivá. Vítr mezitím zesílil, plachta se napjala a loď táhla.

33 Vedle nás seděl jakýsi mladík, a když přišel čas k snídani, pozval nás přátelsky, abychom pojedli s ním. I pro nás chystal Satyros něco k jídlu. Dali jsme tedy dohromady, co jsme měli, a snídali jsme společně. Dali jsme se také do řeči.

„Odkud jsi, mládenče,“ promluvil jsem nejprve, „a jak se jmenuješ?“

„Jsem Meneláos,“ odvětil, „a pocházím z Egypta. A co vy?“

„Já jsem Kleitofón a toto je Kleiniás, oba Foiničané.“

„A proč jste se vypravili na cestu?“

„Povíš-li nám nejprve ty, i od nás uslyšíš.“

34 „Hlavní příčina, proč jsem se vydal na cestu,“ jal se vyprávět Meneláos, „je nešťastná láska a neštěstí na lovu. Míloval jsem krásného mládence, byl to vášnivý lovec.

Zdržoval jsem ho od toho, jak jsem mohl, ale marně. Když mě neposlechli, jel jsem na lov s ním. Honili jsme oba na koních a zpočátku jsme měli štěstí, pokud jsme pronásledovali slabší zvěř. Pojednou na nás vyskočil z lesa divoký kanec a mládenec se ho jal pronásledovat. Kanec však se obrátil tlamou proti němu a běžel mu vstříc. Mladík se neuhnul, ačkoli jsem na něho křičel, aby zadržel koně a přehodil uzdu, protože kanec je zlé zvíře. Kanec běžel v prudkém útoku přímo na něho. Padli na sebe a mě jala hrůza, když jsem to viděl. Obával jsem se, aby kanec dříve nenapadl koně, připravil jsem si vřhací kopí na řemen a vymrštil jsem je, ještě než jsem mohl pořádně zamířit. Chlapec mi však vběhl do rány. Jak myslíš, že mi asi bylo! Pokud ve mně zbyla duše, bylo jí jen tolik, jako když člověk právě umírá. Přezalostně bylo, jak po mně vztahoval ruce sotva již dýchaje, objímal mě, a ačkoli jsem já ho připravil o život, neměl mě bídňého v nenávisť. Vypustil ducha v objetí mé pravice, která ho usmrtila. Rodiče chlapcovi mě pohнали před soud a já jsem se tomu nebránil. Ani před soudem jsem se nehájil, protože jsem se považoval za hodna smrti. Soudci se však nadě mnou slitovali a určili mi trest tříletého vyhnanství. Čas vyhnanství teď uplynul a právě se vracím domů.“

Kleiniás při jeho vyprávění zasilel jakoby nad Patroklem, neboť si vzpomněl na Charikla.

„Pláčes nad mým příběhem,“ pravil Menelaos, „snad i tebe nevyhání do ciziny něco podobného?“ S povzdechem Kleiniás vyložil Chariklovo neštěstí s koněm a i já jsem pověděl o příčině své cesty.

35 Když jsem viděl, jak je Menelaos zdrcen svými vzpomínkami a jak Kleiniás slzí nad památkou Chariklovou, chtěl jsem jejich smutek rozptýlit a zavedl jsem řeč na požitky lásky. Leukippé nebyla přítomna, spala v podpalubí. Řekl jsem jim s úsměvem:

„Kleiniás má teď nadě mnou velikou převahu. Míval na ženy svrchu, jak je jeho zvykem, teď se mu zajisté bude mluvit snáze, když našel druhá, který o lásce smýšlí stejně jako on. Nevím ovšem, odkud pramení láska mužů k mužům.“

„Cožpak není daleko lepší nežli láska k ženám?“ odvětil Menelaos, „chlapci jsou přece prostší povahy nežli ženy a jejich krása daleko více vybízí k rozkoši.“

„Jak může víc vybízet k rozkoši,“ namítl jsem, „když vydrží jen krátkou dobu a milenci neposkytuje požitek? Vždyť se podobá nápoji Tantalovu; často uniká, než se žízeň utiší, a milenec musí odejít, protože nenachází, čeho by se napil. A pije-li přece, je o nápoj oloupen dřív, než se nasytí. Milenec nemůže od chlapce odejít beze smutku a ukojen; i jeho zanechává žíznivého.“

36 „Ty nevíš, Kleitofóne,“ odvětil Menelaos, „v čem spočívá vrchol rozkoše. Toužíme vždycky po tom, čím se nemůžeme nasytit. Můžeme-li něčeho užívat dlouho, zaniká potěšení nasycením. Co nám uniká, je pro nás stále nové a spíše pro nás vykvétá; rozkoš z toho neměla kdy zestárnout. Čím více na kráse hlodá čas, tím vzrůstá její mohutnost naší touhou. Právě proto je růže krásnější než ostatní květiny, protože její krása rychle uvadá. Myslím, že jsou mezi lidmi dva druhy krásy: nebeská a lidská, právě tak jako je dvoji bohyně, která nad krásou vládne. Nebeská krása nafiká nad tím, že je se smrtelnou krásou svázána, a hledá, jak nejrychleji k nebi uniknout; lidská krása je vržena dolů a prodlévá v lidských tělech. Básníka můžeme vzít za svědka toho, jak nebeská krása míří vzhůru; poslyš, co praví Homér:

*„Však ho též unesli bozi, by Diovi naléval víno,
pro svou velikou krásu by sdílil ve sboru bohů.“*

Žádná žena se pro svou krásu nedostala na nebesa (a přece Zeus obcoval i s ženami); Alkméně zůstal zármutek a musela prchnout, loď a plavba na moři byla osudem Danainým a Semelé se stala kořistí plamenů. Jakmile však se Zeus zamiloval do jinocha z Frygie, odměnil ho vzetím na nebesa, aby s ním byl pohromadě, a měl ho za svého číšníka nekretaru. Zapudil tu, která měla onen úřad předtím, byla to tuším žena.“

37 „Krása žen,“ ujal jsem se slova zase já, „mi přece

jen připadá spíše jako dar nebes, protože tak rychle nepomíjí; a co nepodléhá zkáze, to je božskému blízké. Věci, které zkáza zasahuje a které mají povahu věci smrti podobených, nejsou božské, nýbrž lidské. Když se Zeus zamíloval do jinocha z Frygie, přivedl Fryga do nebe, kdežto ženská krása i Dia svedla z nebe na zemi. Pro ženu Zeus kdysi bučel jako býk, pro ženu tančil jako Satyr a pro jinou se proměnil ve zlato. Ať si je Ganymédés číšníkem, Héra však ať popíjí s boby, aby mladík ženě posluhoval. Je mi ho líto i pro způsob, jak byl unesen: přiletěl pro něho dravý pták. Pro uneseného to bylo pohanění a podobalo se i násilí. Vždyť je to docela potupné na pohled, když mladík visí na drápech. Semelu neuvedl do nebe dravý pták, nýbrž oheň. A nediv se tomu, že se někdo dostal do nebe pomocí ohně, takto tam vstoupil Héraklés. A jestliže se vysmíváš lodi Danainé, proč mlčíš o Perseovi? Alkméně stačilo jako dar jenom to, že pro ni Zeus ukradl světu celé tři dny. Ale nechme báji a povězme si něco právě o té skutečné rozkoši. Ve zkušnostech se ženami jsem jen začátečník, protože jsem se stýkal jen s těmi, které svou lásku prodávají; jiný, zkušnější, by ti to stejně uměl povědět, a ještě více; povím ti to, i když mám jen malé zkušenosti. Žena má při objímání tělo měkké a něžné rty pro polibky; proto drží milencovo tělo v objetí, jako by je svým tělem úplně obklopovala, a ten, kdo s ní obcuje, je požítkem obklíčen ze všech stran. Polibky přikládá žena na rty jako pečeti, líbá rafinovaně a čím polibek sladším. Nechce totiž líbat jen rty, ale i zuby naráží a popásá se okolo úst milencových a polibky mu ukusuje; a hladí-li člověk prsy, i v tom je zvláštní příjemný pocit. Při vyvrcholení objetí podnicena rozkoš líbá otevřenými ústy a šílí. V tu chvíli si jazyky vyjdou vstříc, jako by se i ony chtěly líbat, pokud mohou. Líbáš-li s otevřenými ústy, činíš tím svůj požitek dokonalejší. Dojde-li žena na konec svého milostného vzrušení, začne v žáru milostného opojení vzdychat a vzdech s milostným vánkem vystupuje až na okraj úst, kde se setkává s polibkem, který tam bloudí a hledá cestu, kudy by vstoupil dovnitř. Tehdy se polibek s dechem spojí, obrací se za

ním a vniká do srdce. Srdce je polibkem vzrušeno a poskočí. Kdyby nebylo připoutáno k vnitřnostem, šlo by snad polibkům vzhůru vstříc. Hubičky chlapců jsou neumělé a jejich objetí nic neříkají. Láska s nimi je nudná, není v ní vůbec žádný požitek.“

38 „Nezdá se mi, že bys byl začátečníkem v díle Afrodité,“ pravil Meneláos, „jsi zkušným starcem, tolik podrobností o ženách jsi nám tu pověděl. Na oplátku si poslechmi zase něco o chlapcích. U ženy je všechno vyumělkováno, i slova i vzezření. I když se zdá, že je hezká, je to jen účinná lest mastiček. Její krása, to jsou buď oleje, nebo barva na vlasy, nebo dokonce kouzelné prostředky. Kdybys ji zbavil všech těchto lestí, bude se podobat oškubané kavce z pohádky. Chlapecká krása nemá svůj základ v pachu mastí ani v podvodných a jiných vůních; nade všechny ženské nátěry je příjemnější vůně chlapeckého potu. I před milostným objetím je možno s chlapcem zápasit v tělocvičně a veřejně se s ním tak objímat; v takových objetích není nic hanebného. Milostná objetí nejsou zmírnována měkkostí svalů, ale těla na sebe narážejí i při zápase milostném. Jejich polibky nemají ženskou rafinovanost a nevykouzlují pomocí rtů zhoubnou lest. Chlapec líbá, jak umí, a jeho políbení nejsou vyumělkovaná, ale přirozená. Chlapecký polibek je, jako když se k tobě přiblíží nektar a promění se ve rty. Nemůžeš se líbání nasytit; čím více líbáš, tím více po líbání žízniš a neodtrhneš ústa, dokud pro rozkoš před polibky neunikneš.“